

Акт

лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів у 2025 році

19.09.2025

с. Геронимівка

Нами, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, інженером – лісопатологом I категорії відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» ВОВКОМ Володимиром, помічником начальника Черкаського надлісництва лісу філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» КОЗКОЮ Вадимом, лісничим Білозірського лісництва КРАВЧЕНКОМ Павлом, лісничим Вільхівського лісництва ТКАЧЕНКОМ Михайлом, лісничим Мошнівського лісництва ШВЕДОМ Романом, помічником лісничого Прохорівського лісництва НЕГРЕЄМ Олександром, лісничим Руськополянського лісництва ТКАЧОМ Ігорем, лісничим Свидівського лісництва КРАВЧЕНКОМ Юрієм, помічником лісничого Тясминського лісництва СУШКОМ Віталієм, проведено з 15 по 19 вересня 2025 року лісопатологічне обстеження насаджень Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі 358,9 га.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

року, наведена в таоліці

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	у тому числі площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Мошнівське	2	8	3.8			10СЗ	56	0,90	2	18	20	310	2
Мошнівське	3	7	4.3		3.5	10СЗ	51	0,70	1	18	20	270	2
Мошнівське	3	14	3.9			10СЗ	94	0,70	2	23	32	320	2
Мошнівське	5	11	1.3			9СЗ1ДЗ	46	0,70	2	16	20	150	2
Мошнівське	6	12	8.0		7.8	10СЗ	86	0,70	2	24	32	350	2
Мошнівське	6	19	3.4			10СЗ	44	0,80	1	17	20	260	2
Мошнівське	7	4	6.3	2	5.4	10СЗ	69	0,80	2	20	24	320	2
Мошнівське	7	20	5.2		4.3	10СЗ	75	0,70	2	21	24	300	2
Мошнівське	10	12	2.5			10СЗ	60	0,80	1	22	24	360	2
Разом по лісництву:			38,7		21,0								
Білозірське	204	21	0,8			8СЗ2ДЗ	71	0,70	1	25	28	320	2
Білозірське	214	8	2,6			10СЗ	81	0,60	1А	30	34	410	2
Білозірське	226	28	1,1			6СЗ2ДЗ1ГЗ1ЛПД	63	0,70	1Б	28	34	340	2
Білозірське	232	18	6,4		5,7	10СЗ+БП+ДЗ+ЛПД	71	0,70	1А	28	36	405	2
Білозірське	233	13	25,0		19,3	8СЗК2ДЗ	67	0,70	1А	27	30	420	2
Білозірське	258	8	6,1			7СЗ3ДЗ+БП	90	0,50	1	27	44	260	2
Білозірське	258	9	3,9			7СЗ3ДЗ	66	0,50	1А	26	36	240	2
Білозірське	259	3	15,0		14,1	10СЗ+ДЗ	66	0,70	1А	27	40	430	2
Білозірське	260	4	21,0		20,1	6СЗ4ДЗ	66	0,70	1А	26	30	330	2
Білозірське	260	9	4,8			7СЗ3ДЗ+ОС	61	0,70	1А	25	30	300	2
Білозірське	260	15	1,9			8СЗ2ДЗ+БП	80	0,70	1	26	36	380	2
Білозірське	260	16	1,4			6СЗ3ДЗ1БП	61	0,70	1А	26	36	300	2
Білозірське	261	4	41,0		36,1	7СЗ2ДЗ1БП+ОС	66	0,70	1	24	28	295	2
Білозірське	262	10	10,0		6,2	9СЗ1ДЗ+БП	52	0,70	1А	23	26	320	2
Білозірське	270	5	3,8			4СЗ4ДЗ2БП	81	0,60	1	25	30	240	2
Білозірське	274	23	9,1		8,3	8СЗ2ДЗ+КЛП	67	0,70	1А	25	30	320	2

Білозірське	277	29	3.1			10С3+ДЗ	63	0.70	I	23	26	340	2
Білозірське	279	12	8.2		7.5	10С3	53	0.70	I	21	26	300	2
Білозірське	293	13	1.2			10С3+БП+ОС	57	0.70	IA	25	28	380	2
Разом по лісництву:			166.4		117.3								
Прохорівське	32	11	6.4			10С3	65	0.65	I	21	28	280	3
Прохорівське	49	4	3.6			10С3К	80	0.70	I	24	30	385	3
Прохорівське	49	5	4.1		3.8	4С34АКБ(50)2АКБ(40)	50	0.70	IA	23	28	245	3
Прохорівське	67	1	4.4			10С3+БП+АКБ	59	0.70	IA	23	28	345	3
Прохорівське	71	4	2.6		2.3	9С31АКБ	71	0.70	IA	26	30	390	2
Прохорівське	71	6	12.3			7АКБ2БРС10С+КЛГ	25	0.85	I	15	16	145	2
Прохорівське	75	9	4.2			7С3(28)3С3(50)	28	0.85	IB	15	16	260	2
Прохорівське	92	12	2.7		2.1	10С3	52	0.70	IA	21	26	300	3
Прохорівське	92	13	16.2		15.6	10С3	76	0.75	I	25	28	400	3
Прохорівське	92	15	1.0			10С3	26	0.70	IA	12	14	130	3
Прохорівське	92	19	7.0	2	6.7	10С3	52	0.65	IA	22	26	300	3
Разом по лісництву:			64.5		30.5								
Тясминське	285	18	11.0			10С3+ДЗ	56	0.70	IA	22	28	310	2
Тясминське	286	29	4.5			10С3	59	0.70	I	20	24	270	2
Тясминське	289	8	10.0		8.9	9С31ДЗ+БП	56	0.70	IA	22	28	280	2
Тясминське	289	16	3.5			10С3	54	0.90	I	21	28	350	2
Тясминське	290	4	3.1			9С31ДЗ	76	0.70	I	24	36	315	2
Тясминське	290	5	3.6			8С32ДЗ	56	0.70	IA	22	28	270	2
Тясминське	290	8	2.1			10С3+ДЗ+БП	81	0.70	I	26	28	375	2
Тясминське	290	9	2.4			8С32ДЗ	66	0.80	IA	26	30	370	2
Тясминське	291	10	8.0			10С3	49	0.70	I	19	24	260	2
Тясминське	295	1	5.7		5.4	9С31ДЗ+БП+ГЗ	76	0.60	I	25	32	310	2
Тясминське	295	8	4.7			9С31ДЗ+БП	66	0.60	I	24	28	280	2
Разом по лісництву:			58.6		14.3								
Свидівське	7	24	1.7			10ДЗ+СЗ	76	0.70	I	25	32	320	2
Свидівське	7	30	3.8			5ДЗ2ОС1ЛПД1Г31С3+БРС+КЛП	81	0.70	I	26	28	340	2
Свидівське	11	20	1.4			10С3	66	0.60	IA	25	28	320	2
Свидівське	12	12	1.2		0.9	10С3+ДЗ+ГЗ	86	0.70	IA	30	48	480	2
Свидівське	23	39	9.9			10С3К	51	0.90	I	18	22	315	2
Свидівське	25	11	2.7			10ДЗ+ЛПД	64	0.70	2	20	26	230	2
Свидівське	25	14	6.2			10ДЗ+ГЗ+ОС	64	0.70	I	22	24	270	2
Свидівське	56	15	0.9			8С32ДЗ	63	0.60	2	20	28	220	2
Свидівське	58	6	8.8			6ДЗ4С3+БП	76	0.60	IA	28	48	350	2
Свидівське	59	12	2.0			7ДЗ3С3+БП	95	0.60	I	29	40	350	2
Разом по лісництву:			38.6		0.9								
Руськополянське	109	9	4.8			9ДЗ1С3+ЛПД+БП	90	0.60	I	27	32	270	2
Руськополянське	109	10	0.6			8С32ДЗ	76	0.70	IA	28	32	390	2
Руськополянське	109	11	3.0			5С35ДЗ+ЛПД	76	0.70	I	26	32	330	2
Руськополянське	109	12	1.7		0.7	9С31ДЗ	76	0.70	I	26	32	380	2
Руськополянське	123	7	5.8			8С32ДЗ+БП	73	0.60	IA	27	30	340	2
Руськополянське	123	10	2.2			8С31ДЗ1БП	73	0.70	I	26	28	360	2
Разом по лісництву:			18.1		0.7								
Всього по надлісництву ВСР, га :					358.9								

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях Білозірського, Вільхівського, Мошнівського, Прохорівського, Свидівського, Тясминського та Руськополянського лісництв Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Надлісництво), призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального

обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

За результатами лісопатологічного обстеження хвойних насаджень лісництв Надлісництва, представлених для огляду, відмічено, що насадження мають незадовільний санітарний стан, внаслідок пошкодження та продовження інтенсивного розповсюдження короїдного враження дерев, що викликали деградацію лісових деревостанів.

Також при лісопатологічному обстеженні лісових насаджень у Надлісництві відмічено погіршення санітарного стану, викликане всиханням листяних дерев, в результаті погіршення комплексу екологічно – кліматичних факторів (аномально висока весняно – осіння температура повітря - засуха, зниження рівня ґрунтових вод, вітровал, бурелом), що призвели до ряду послідовних негативних змін у лісових екосистемах, викликаючи повне або часткове порушення біологічної стійкості насаджень.

Одним із заходів зменшення небезпеки поширення осередків шкідників та хвороб лісу є вчасне проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

На обстежених хвойних ділянках Білозірського, Мошнівського, Свидівського, Тясминського та Руськополянського лісництв спостерігається групове всихання, де у вибіркову санітарну рубку відбиратимуться дерева сосни V – VI категорії санітарного стану: з рудою та відсутньою хвоєю, поваленими та зламаними в комелі сухостійними стовбурами, з частковим та повним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками (короїдами, вусачами, златками).

Переважаючими видами стовбурових шкідників, що завдали найбільшої шкоди лісовим насадженням Надлісництва, є короїди верхівковий та шести зубчастий, в меншій мірі - малий сосновий лубоїд, вусачі: сірий довговусий, кореневий коротковусий, рагій ребристий та златки. Вся пошкоджена стовбуровими шкідниками частина хвойних дерев уражена заболонною синьою гниллю дереворуйнівних грибів, які розвиваються в ходах комах у заболонній частині стовбурів. Посиніння деревини хвойних дерев пов'язане з патогенним грибом офіостомой.

Осередок стовбурових шкідників по Черкаському надлісництву обліковується, взяти на облік та занести у Книгу обліку шкідників та хвороб лісу обстежені ділянки по Мошнівському лісництву.

Оскільки всихання соснових деревостанів в осередках масового розвитку комплексу стовбурових шкідників відбувається дуже швидко, у гострій формі (перехід дерев з II-ї до V-ї категорії стану) – 6-8 тижнів, тому, з урахуванням стану насаджень, особливостей розвитку шкідників (короїдів) та, керуючись п. 9 «Санітарних правил в лісах України», обстежені деревостани потребують здійснення заходів з поліпшення санітарного стану у максимально стислі строки.

По Прохорівському лісництву – квартал 32 виділ 11, квартал 49 виділ 4, квартал 67 виділ 1, квартал 75 виділ 9 спостерігається природний відпад, що перейшов у патологічний (за наявністю великих діаметрів дерев на висоті 1,3 м), захаращеність ділянок, сухостійні дерева повалені й зламані в комелі, з підірваною кореневою системою, з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками: малим та великим сосновими лубоїдами, вусачами: сірим довговусим та кореневим коротковусим.

Зважаючи на незадовільний санітарний стан обстежених насаджень та з метою створення умов для оперативного гасіння пожеж, мінімізації збитків від них та зменшення розповсюдження шкідників і хвороб лісу, в обстежених насадженнях доцільно провести вибіркову санітарну рубку. Вчасно проведені лісогосподарські заходи є запорукою підвищення біологічної та пожежної стійкості насаджень.

На ділянках – квартал 92 виділа 12, 13, 15, 19 Прохорівського лісництва, пройдених буреломом та вітровалом, спостерігали повалені дерева (сосни, акації), численні злами верхівок більше, ніж 1/2 довжини крони, дерева з підірваною кореневою системою, з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, дерева із зламаними стовбурами, є завислі на рядом стоячі. Також будуть відібрані у

вибіркову санітарну рубку, на вказаних ділянках, наявні дерева, пошкоджені стовбуровими шкідниками - з червоною та відсутньою глицею, з локально та повністю відшарованою корою.

Пунктом 16 «Санітарних правил в лісах України» передбачено «у насадженнях, пошкоджених вітром, в першу чергу для рубки призначаються дерева з поваленими чи зламаними стовбурами».

Також у хвойних насадженнях по Тясминському, Мошнівському, Свидівському лісництвах будуть відбиратись у вибіркову санітарну рубку дерева, крони яких заселені омелою понад 30 відсотків, які на час обстеження були із жовто – зеленою, червоною та відсутньою глицею (IV – VI категорії санітарного стану).

Осередок омели австрійської по Надлісництву обліковується.

У Білозірському, Свидівському, Тясминському та Руськополянському лісництвах на обстежених ділянках, де є в складі або присутній дуб, будуть відібрані дерева листяних порід тільки VI категорії санітарного стану.

Акацієві ділянки Прохорівського лісництва квартал 71 виділа 4, 6, квартал 49 виділ 5 (акація в складі), деградовані, без приростів, де будуть відібрані у вибіркову санітарну рубку дерева акації IV-VI категорії санітарного стану, суховершинні із кронами на 2/3 і більше, сухостійні, вражені некрозом – раковими хворобами: з наростами – напівкулястими напливами на стовбурах й пухлини (ракові утворення більше ніж на 2/3 периметра) – здуттями або потовщеннями на гілках і стовбурах, з глибокими тріщинами в комлевій частині, з поодинокими зламами та розколами стовбурів, пошкоджені стовбуровими шкідниками – вусачами, з локальним відшаруванням кори, де під залишками кори є грибниця дереворуйнівних грибів, з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі.

Таким чином, зважаючи на незадовільний санітарний стан насаджень, керуючись «Санітарними правилами в лісах України» в обстежених деревостанах Надлісництва доцільно здійснити вибіркову санітарну рубку із видаленням дерев, пошкоджених буреломом, вітровалом, стовбуровими шкідниками та уражених хворобами лісу, а саме:

- дерева хвойних порід V – VI категорій санітарного стану, пошкоджені комплексом стовбурових шкідників: короїдами (верхівковим та шести зубчастим, малим сосновим лубоїдом), вусачами (сірим довговусим, рагієм ребристим, кореневим коротковусим), златками;
- дерева сосни IV – VI категорій в осередку омели австрійської по Мошнівському, Свидівському та Тясминському лісництвах;
- буреломні та вітровальні дерева хвойних і листяних порід Прохорівського лісництва;
- по Надлісництву відбиратимуться листяні дерева, всіх наявних у складі порід, тільки VI категорії санітарного стану.

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибіркової санітарної рубки у насадженнях філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» залишати дерева, які виконують важливі біоценологічні функції та слідкувати, щоб зменшення повноти насаджень не було нижче встановленого показника повноти згідно «Санітарних правил в лісах України».

Висновок:

1. В насадженнях, пошкоджених буреломом та вітровалом, провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів, а саме вибіркову санітарну рубку, до масового заселення їх стовбуровими шкідниками або ураження хворобами.
2. В насадженнях, пошкоджених стовбуровими шкідниками та уражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу й забезпечення належного санітарного стану, провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів із

застосуванням найефективніших методів та технологій, враховуючи стан насаджень, особливості розвитку шкідників.

3. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибірково санітарної рубки на загальній площі 358,9 га.**
4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555.

Акт складений в 3 примірниках.

Додаток: фотоматеріали

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» Олена ДОМАНЧУК

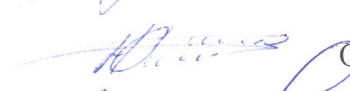
Інженер – лісопатолог I категорії відділу нагляду та прогнозу
ДСЛП «Херсонлісозахист» Володимир БОБК

Помічник начальника Черкаського надлісництва лісу
філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Вадим КОЗКА

Лісничий Білозірського лісництва Павло КРАВЧЕНКО

Лісничий Вільхівського лісництва Михайло ТКАЧЕНКО

Лісничий Мошнівського лісництва Роман ШВЕД

Помічник лісничого Прохорівського лісництва Олександр НЕГРЕЙ

Лісничий Руськополяньського лісництва Ігор ТКАЧ

Лісничий Свидівського лісництва Юрій КРАВЧЕНКО

Помічник лісничого Тясминського лісництва Віталій СУШКО